

G á s p á r Margit: Egy szót szeretnék még hozzászólni az ülés lezárása előtt. Általános jellegű kérdés, de ezzel függ össze

Én úgy gondolom, az idén nagyon fontos feladatunk az, hogy véglegesen kikísérletezzük az Operettszínház, ezen keresztül a műfaj helyes próbamódszerét, pontosabban nemcsak a próbamódszerét, hanem a helyes alkotómódszerét is. Ehhez tartozik az a kérdés is, amelyet Robi felvetett. Én még nem tudok ebben a kérdésben állást foglalni; bizonyos kísérletezésen mulik, hogy nálunk hogyan fog bebizonyosodni, de inkább ellene vagyok a korai szereptudásnak. Nagyon jól tudjuk, hogy a Sztanyiszlavszkij-módszer általában ellene van a korai szereptudásnak, mert mechanikussá teszi a színészi munkát, a szerep bevágása, felmondása s a bevágott szerep után lassan az alkotó módszerek alkalmazása. Feltétlenül mechanikussá teszi a munkát az, ha bemagolnak egy szerepet s a bemagolt szerepet gépiesen kezdik feloldani egy színészi alakításban. De nem mondhatjuk egyszerűen, hogy nálunk is pontosan úgy alkalmazható ez, mint más műfajnál, mert az operett-műfaj nyilvánvalóan más módszereket kíván meg.

Az idei szezonunknak egyik főfeladata lesz ezeket a módszereket kikísérletezni s a saját alkotómódszerünket kialakítani. Addig én csak mint a saját feltevésemet mondom, hogy valószínűleg helytelen, ha túlkorán kezdenek a színészek a szerep megtanulásához. Valószínűleg nálunk is később kell majd hozzákezdeni a szöveg megtanulásához, de ugyanakkor a zeneszámok megtanulása a próbák kezdete előtt elengedhetetlen.

B a l á z s István: Mikó elvtárs azt mondta, hogy a zeneszámokkal kapcsolatban nincs türelem. A három szerencsétlen angol nevében kérek itt is egy kis türelmet. /Derűltség./ Nekünk van meghatározott kvintettünk és finálénk s mindhárman teljesen ellenkező dolgokat éneklünk. Arra kérjük a rendezőket, írjanak ki bennünket, hogy halljuk, mit énekelnek a szereplők, mert különben Telekitől itt kapok egy G-t, Szentesitől ott kapok egy F-et, s akkor én ott állok megfürödve egy Cisszel. /Derűltség./ Nagyon fontos, hogy ezt együtt próbáljuk, mert ezeket a szép dallamokat, duetteket szépen el lehet próbálni.

M i k ó András: A három angol kérését tolmácsolni fogjuk a zenei szektor felé. /Derűltség./

Z e n t a i Anna: Én a kettős és hármas szereposztással kapcsolatban szeretném megkérdezni: helyes-e, hogy a másik szereposztás próbáin is végig itt ülünk?

Z e n t a i Anna: Nem tudom, hogy az egyéni alakítást nem befolyásolja-e? Hiszen folyton a másik színész hangját hallom.

D é n e s György: Az Operában talán igen, de itt nem jó.

M i k ó András: Elvben nem lehet kimondani, hogy helytelen lenne. Elképzelhető olyan színész, akit zavar. Mindenesetre az általunk elképzelt próbamódszer olyan, hogy a több szereposztás ne külön, hanem ugyanazon a próbán próbálnak vállalva. Ez esetben elképzelhető, hogy aki éppen nem próbál, kimegy a színpadról, de azt hiszem, mégis helyesebb, ha nézzük egymást és a látottakat kritikailag feldolgozzuk.

S z é k e l y György: Ez idő kérdése is. Ha a második szereposztás kikapcsolódik a próbákból, amikor az első szereposztás próbál, ez azt jelenti, hogy ők nagyon hosszú ideig nem tudnak színpadra kerülni és a színház nem tud elegendő próbát biztosítani nekik. Kópirozásról nincs szó, de kár lenne az elvesztett időért, amely alatt tájékozódhattak volna az előadás fejlődését illetően. Hiszen nagyon jól tudjuk, hogy egy jelenet a második héten még messze van attól, ahogy a hetedik hétre kialakul. Nem tulságosan szerencsés kész végeredménybe beleugrani, amikor nem tudjuk, hogy az hogyan állott elő, különösen amikor arról is szó lehet, hogy egymásközt is váltakoznak a szereplők. Arra gondolok, hogy nagyon sokszor be szoktak ülni a próbákra, akik szeretnének eljátszani egy szerepet. Ezek sohasem félnek attól, hogy kópirozni fognak, hanem azt mondják, milyen másképp csinálnák, ha játszhatnák, mert másképp képzelik el. Ne csak akkor gondolkozzunk így, hanem áll módunkban azt a szerepet eljátszani, hanem akkor is, amikor módunkban áll. Vegyük át a másik színésztől mindazt, ami jó a játékban és ha lehet, csináljuk még jobban. Az ember hajlandó arra, hogy elvlassza elképzeléseit a másokétól. A jót átvenni nem szégyen és közben látják is a rendező által jóváhagyott játékokat, megoldásokat.

G á s p á r Margit: A kettős szereposztás megoldása színházunk egyik legnehezebb problémája. T.i. itt nincs egyáltalán semmi párhuzam a prózai színházakkal. A Madách-színházban is úgy csinálják, hogy a második szereposztás körülbelül három hét múlva indul a bemutató után, tehát van három heti próbájuk. Ez természetesen nagyon egészséges megoldás, mert a második szereposztás a premier után intenzív próbákat kap majdnem úgy, mint ha premierre készülne. Azt hiszem, egészen világos, hogy ez nálunk keresztülvihetetlen, mert nálunk kettős szereposztás éppen az erősen énekes színészeknél van és nagyon nehéz lenne Németh Marikát arra kérni, hogy három hétig megszakítás nélkül egyfolytában énekelje az Angélit, amely énekigényeiben, fárasztó voltában majdnem egy operai szerepnek felel meg, fárasztó, igénybeveszi a hangot. Ugyanez vonatkozik René figurájára is. Gondolok most a Havasi Kürtre, vagy a Szabad szélre. Ahol mi kettős szereposztást alkalmazunk, ott kizárt annak a lehetősége, hogy a második szereposztás az első után hetek múlva induljon. Lehetetlenség, mert nagyon kevés az az idő, amíg egy szereposztásra azt a nehéz feladatot róhatjuk, hogy egyfolytában énekeljen, ~~mi~~ a másik próbát kap, mert mégis a másik szereposztásnak is akarunk néhány teljesen zavartalan próbát adni a bemutató után. Ez tehát nálunk nem alkalmazható. Ez bizonyos időbeli határt is szab a másik szereposztás elkészülésének. Érzem a jogosultságát annak, hogy ha nem is mindenki, de vannak egyesek, akik nem szeretik a párhuzamos szereposztást nézni, mert gondolják, hogy nem hagyják befolyásoltatni magukat, különösen, amikor annyira jellegzetes, erős egyéniségek vannak, mint például Zentai, aki nagyon könnyen viszi a vele párhuzamosan játszókat az utánpótlás felé. Mindezt azért vetem fel, mert éppen Gyenes mondta, hogy nem helyes jelen lenni a másik szereposztás próbáin. Van is ebben valami, mégsem tudunk annyi időt adni, hogy a második szereposztásnak ne kelljen

meghallgatnia az első szereposztás próbáin elhangzott rendezői utasításokat, az ott elhangzott vitákat, a szerepkialakítással kapcsolatos munkát. Ne arra koncentráljon, hogy a rendező utasításait az első szereposztás hogyan valósítja meg, hanem arra, hogy mit kívánnak tőle és azt ő hogyan csinálná. Erre kell koncentrálni. Ezért viszont feltétlenül ott kell lenni, mert egy csomó utbaigazítást kap és olyan helyzeteket lát a színpadon kialakulni, amelyek esetleg az ő próbáján nem adódnak, vagy nem a kellő mennyiségben.

A harmadik szereposztásnak majdnem könnyebb a dolga, mert annak később tudunk megfelelő számú próbát adni, ott nincs szó arról, hogy rögtön rá kell kapcsolni.

A rendezéssel azt az elvet szűrtük le, hogy azonos értékű próbát kell kapniuk az összes szereposztásoknak. Ez nem azt jelenti, hogy számban feltétlenül ugyanannyit, de ami hiányzik, azt játékmesteri munkával, vagy olyan instrukciókkal kell pótolni, amelyeket a másik szereposztás az első próbái során kap.

Szeretném, ha ehhez hozzászólnátok, mert fontos kérdés.

K e l e t i László: Van egy jó példa. A három Hamlet tulajdonképpen mindig együtt próbált, csak egy-egy heti külön próbát kaptak. A premierek is úgy voltak.

M i k ó András: Két rendező volt, párhuzamosan próbáltak.

K e l e t i Márton: De a többi szereplők ugyanazok voltak. Bent ültek a Hamletek és nézték a szituációt, az új rendezést, mert hiszen másképp nem is lehetett volna megtanulni két hét alatt, mégis három különböző Hamlet-alkítás volt.

N é m e t h Marika: Az Orpheusnál kitűnően megoldottuk a kettős szereposztás problémáját, mert az első tiz próbán mindketten ott voltunk. Ezek voltak a fontos lerögzítő próbák. In részemről, de Zsuzsa is néztük egymás próbáit, mert Apáthinak millió ötlete volt, amit én leszűrtem és alkalmaztam később, amikor a nagy próbák voltak, akkor válllvetve próbáltunk rendszeren. Márkus Eva külön foglalkozott velünk. Azt hiszem, a két alakítás különböző volt.

G á s p á r Margit: Teljesen különböző, éppen erre a legjobb példa.

G y e n e s Magda: Azt hiszem, ezt így meg lehet oldani.

S z e n t e s i Zoltán: Főleg az elején ~~vaktam~~ tartom fontosnak. Később, amikor már áll a szerep és nincsenek új instrukciók, csak simitgatások, akkor már lehetséges, hogy valaki egy próbára nem jön be, de az elején, a rendelkező próbáknál szükségesnek tartom.

G y e n e s Magda: Szerintem mindenkinek az a célja, hogy jó legyen. Azt hiszem, mindannyian be fogunk jönni.

M i k ó András: Kivén-e még valaki szólni? Senki? Akkor ezt a nagyon érdekes megbeszélést a mai napra bezárjuk és holnap a darabot elkezdjük olvasópróbában elemezni.